

(C o o p e r a t i o n i s t)

Ջին խորհրդածութիւնն եղաւ: «Ահ, այն է որուն միտ կը յուսաւոր ինքն կարծածս պէս եղէ, ազնի պիտի ըլլայ»: Երբ կոմս Մուրադիէվ Պէրլի ի գետնաշտտոն խորհրդական էր, իր յարաբերութիւնները լաւ էին Պրիմարի վերջ Պրիմարի աւելցուց նաեւ թէ Մուրադիէվ ոտքէն մինչեւ գլուխը ունէր էր, և ունէր քաղաքականութիւն պիտի ըլնէ, բայց իր նկարագրին կարկառուն մէկ կողմէն էր անկեղծութիւն, եւ նախկին նախարարական վերջացուց այս բառերով: «Հաւանակ զուտ ուսումնական քաղաքականութեան նպատակին համար, եւրոպայի խաղաղութիւնը վերջացուց, ամեն հակամարտութիւն թերեւս աւելի օտար է Մուրադիէվ կոմսին որքան իր նախորդին»:

ՏԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻՉ 9 Փետր. — Ամէն կուսակցութիւններու վերաբերող ֆրանսական թերթերը կը հաւերին Մ. Հանթրիսի բրած յայտարարութիւններուն եղիպտոսի գործերուն վերաբերեալ:

ԼԻՉՊՈՆԱ, 9 Փետր. — Տր. Բասթրիսի նոր նախարարութիւնը պիտի լուծէ Բորթելը: Նոր ընտրուելիք Բորթելը պիտի զուարթուի առաջիկայ Յունիսին:

ՄԱՍՐԻՏ, 9 Փետր. — Կառավարութիւնը հրամայեց 10,000 զօրք զրկել Մանիլա պաշտամբութիւնը շուտով վերջացնելու համար:

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Փետր. — Կալէսի իշխան հանդիսատարացէս Ալիսարհարութեան արքայական ընկերութեան ժողովին մէջ ոսկի շքարամ մը յանձնեց Նանդէն երկրաւորացիին:

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Փետր. — Բանակին վերակազմութեան և հաւաքումին վրայ Սըր Մարք Տիլի բարեփոխութիւնը մերժուեցաւ: Երեսփոխանական ժողովին:

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Փետր. — Նախորդ Թագաւոր Միլան Պաբլէք երթալու առնել պիտի կենդ գանի մը որ Վիեննա, այցելուելու տալու համար կայարանադարձութիւն և Կոլոնիալքի կոմսին:

ԱԹԵՆՆ, 9 Փետր. — Սիսայ է թէ Տէլիանիի նախարարութիւնը քաջապաշտ ըլլալ և հրաժարագիր տալու պատրաստ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամէն. Ս. Պատրիարք Հայրը օրհնութեան երկու կոնգրեսներ զրկեց, մէկը Դպրեկանքի միաբանութեան և միւսը ուսանողներուն, որոնք նոր տարիին առթիւ շնորհաւորականներ զրկած են Ն. Սրբազնութեան:

Բարձր. Յարութիւն բաշտ Տատեանի խորհրդարին համաժողով, Ս. Պատրիարք Հայրը յառաջիկայ կիրակի Պէշկիթայի եկեղեցին պատարագ պիտի ընէ Տատեան գերբաւաստանի հանգուցեալ անդամներու հոգեւոյն համար:

Կրօնական ժողովը երէկ զրազեցաւ տասներկու անհատական և ամուսնական խնդիրներով: Նկատողութեան առաւ նաեւ հետեւեալ խնդիրները,

Ա. — Եւրոպայի առաջ, տեղացաւ Հուրիկեան Տ. Յովհաննէս վարդապետի վարքին, բարբին և պաշտօնավարութեան ընթացքներուն նկատմամբ նոր տեղի Հայ ժողովուրդէն դանդաղ առաջիկ մեկնած իր պատրիարքարան, ժողովը տեսնելով թէ ունէ պաշտօնական հանգամանք մը չունի այդ գանդատագրելը չեղեալ նկատեց:

Գաղափարի Պատր. Գրեմարիտը Տ. Եղիշ վարդապետի նկատմամբ պատրիարքարան հասած դանդաղագրերը կարգալէ յետոյ, ժողովը որոշեց խառն ժողովոյ ուղղութիւնով յանձնել:

Ահաւորակ անուններն այն 12 տաշնորդական ինքնուրու, որոնք բարձրագոյն հրամանաւ, իրենց աղքատիկ

որերուն ցուցակը զրկած են պատրիարքարան. Ուրֆա, Արարիկ, Հիւսնի-Մանուր, Չիլուշ, Ալին, Ամասիա, Բարբր, Կեսարիա, Սիւ, Պայաղիտ, Խարբըր և Մարթիա:

Պարսկաստանի և Հնդկաստանի Առաջնորդ Տ. Եսայի աբիպիտոսն յոգացաւ տառապնուն համար Եգիպտոս դաշտած է դարձանուելու: Կրտսի թէ անկէ նրոնաղեմ պիտի անցնի ուր պիտի մնայ մինչեւ Զատիկ:

Գրիգոր Լ. Մէհտեմիս Մարթի-Գրիգ. Ս. Առաւածածին եկեղեցին դարձապէս կարգուած է:

Թէ և կոմսական հոգաբարձութիւնը երէկ ժողովի հրաւիրուած էր, սակայն միայն Ալեքան Սարգիս Էֆէնտին ներկայ ըլլալով՝ նիստը տեղի չունեցաւ:

Գաղափարի Արամեան վարժարանի տնօրէնութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պետրոս Էֆ. Կարապետեանի, որ իր թուրքերէն հեղինակութիւններէն 18 կտոր դասագիրք նուիրած է նոր վարժարանի աղքատիկ ուսանողներուն:

Ճնշիկն չարին

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Մեծ-Եպարքոսութեան մէքթուպնութեան զիւանի ներքին գործոց գրասեղանին Ա. քարտուղար ձեկատ պէյի Ուլայի Ա. ատրիճան և քարտուղար Մաֆթիլ պէյի Ուլայի Բ. ատրիճան շնորհուցաւ իրենց բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Պետական ինտելեկտի վերաբերել առեանի ընդհ. դատախազի օգնական Իսմայիլ Ֆարի պէյի և կանոնադրութեանը ճիւղին օգնական անդամ Միւսթաֆա պէյի Սանիթի Ա. ատրիճան իրենց բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Կարապետ-Սեթրայի Կայս. Էփէնին ուսումնական և ներքին բնիշ ձեկմ պէյի Սալիլէի ատրիճան բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Խարբըրի կուսակալութեան Գրեզի-Քիլիսէ գաւառական զայազամ կարգուեցաւ Հայկի կուսակալութեան կցորդ պաշտօնեայ և Միլիթի չընաւարտ Մէհմէտ Բէֆիկ Էփ:

Եւրոպայի կուսակալութեան ինուս գաւառական նախ պաշտօնակուցաւ Սայտայի նախորդ նախ Մէհմէտ Ֆէլիկ Էփ: Խարբըրի կուսակալութեան Աղջնաղ գաւառական նախ պաշտօնակուցաւ Միտիալի նախորդ նախ Ահմէտ Նադիֆ Էփ:

ՊԱՏՈՆԱԿԱՆ

Մեծ-Եպարքոսութեան մէքթուպնութեան զիւանի տնօրէն Թէլիֆ պէյի Չրդ կարգի Օսմանիէ և տաւանդնորհուած նահանգներու զիւանի տնօրէն Նաւր պէյի Չրդ կարգի Մէհմէտ իրենց բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Իսկուտարի կողմին Ալայ պէյի Բաիֆ պէյի Չրդ կարգի Օսմանիէ բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Խարբըրի կուսակալի օգնական Թոսուրի Էփ: Չրդ կարգի Օսմանիէ:

Պետական ինտելեկտի նախական գաւառական օգնական անդամ Ֆերիտ պէյի Չրդ կարգի Օսմանիէ:

Կայս. Բ. քարաւանակի հրետանիի ցօրաբաժնին Կրք բաժնին հրամանատար Թալիթ բաշա և նոյն քարաւանակի Օպիւսի գուլգինի գնդապետ Ֆուատ պէյի Չրդ կարգի Օսմանիէ:

Իրիլիքի գերբաւաստաններէն ինայուլ-յաճ Նուրի պէյի Չրդ կարգի Մէհմէտիէ:

Իրիլիքի ֆրանսական իւրա-հիւստոս Մ. Շայիթի, Իրիլիքի հիւստոսարանի նախարար Ա. Թարգման ու Սըլալի արդի հիւստոս Մ. Օսմանի Չրդ կարգի, Խոտալական գրահաւորներու տեղակալներէն Մ. Էտաֆօրին Կրդ կարգի Մէհմէտիէ Կայս. կառավարութեանը բարեացակամ ըլլալուն համար:

Իսկուտարի ոստիկանական ժողովին անդամ Բ. Կարգի գոմիսէր Ֆաիլի Էփ: Կրդ կարգի Օսմանիէ բարեւ պաշտօնավարութեանը համար:

Տիարպէլիի կուսակալ ինայուլ պէյի մեծ հարէմ Մաիթուէ հանդի և Իրիլիքի երեւելիներէն Պաիդեան Մաթթուէ Էփ: Կիլիք Կիլիքեան հանդի Չրդ կարգի Շէֆաֆ Էփ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՉԵՆՈՒՅՈՒՄ

Յարաւանական կառավարութիւնը Բ. Կրդ գանդու Օսմ. հաւատակներու երեւելիներէն Մ. Էփէնտիսի Լէֆան տնօրէնի Չրդ կարգը տուաւ Կայս. Իրաւէ մը կ'արտօնէ ամոր գործածութիւնը:

Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Կիլիսիայի իւրաւարութեան համար եւրոպայի արդարեւ երկար խաղաղակիցը եկած ըլլալով, քաղաքին դուրսը, Սեյ Տէյրիմէի գիւղը Չուրիսի արդիլին մտնող գետնի շրան ու չիմարիէրը կառուցուցաւ:

Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Էնիլի-Իլի կուսակալութեան մէջ Էղիէօլէ 10 քիլոմէթր հեռու Ավանոս գաւառական ալ հեռագրական թէլ երկնայեցուցաւ ու հազարաւորութեան սկսաւ կառուցել:

Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Թագաւորութեան Տրդ չընաւանի մէջ իսլամ և յայն վարժարաններու աշակերտներէն երկուսն է 318 տղա պատուաւորուցանաւ:

Չիւնուրական հաստատութիւններու հանգանակութեան դամարը հասած է 10,406,798 զրդի:

ՅՈՒՆԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ. — Մաշիկէօր կը գրէ. Առջի օր ժամը 10ին, Ալեքանտր Գարաթէոսորի բաշտ Իրիլիքի մեարագրիտ Տ. Վաթիկոսի այցելեց: Տեսակցութիւնը տեւեց բաւական երկար տանին Լուրմէլի Արիֆթարի պէյին ալ, համաձայնութիւն մը առաւ բերելու համար Սիւնդի գիլաւոր անդամներուն հետ նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ:

Միւսկեալ Գարաթէոսորի բաշտ և մեծ Լուրմէլի գ. մասնին կընէին գումարում մը առաւ բերելու համար որպէս զի Սիւնդի հետ համաձայնութիւն մը գոյանայ Կայս. Պալատին զրկուած թիւնապահ մը 11ին Ֆէնէր հասաւ և յիշեալ երկու անձերուն բան մը հաղորդեց որ բանակցութիւնները անվիջապէս դարեցուցաւ:

Ժամը 12ին Կայս. Պալատին բժշկապետ Մաիլիսի բաշտ պատրիարքարան գնաց և պատրարքի հետ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ, իրեն խորհուրդ տուաւ եկեղեցական կանոններէն չհեռանալ ու պարագաներուն համաձայն զոհուութիւններ ընել:

Երէկ առաւօտ, երկու մարմինները ժամը 3 1/2ին գումարուցանաւ: Բացակայ էին Նիկիոյ մեարագրիտը որ Պոլիս չէ, և Հաճի Էփէնտի Գարաթէոսորի բաշտ երէկ ալ առաւօտէն ի վեր պատրիարքարան կը գտնուէր ու հայտնեցիւ կաշխատէր, ասկայն չյաջողեցաւ:

Երկու մարմինները կատարեալապէս համաձայնեցան պատրիարքին հանդէպ բրտուելիք ընթացքին մասին. Տ. Անթիմոս Սիւնդի յիշատակագրին խուսափուկ պատարան մը տուաւ՝ այսպէսով իր դէմ եղած գործածութիւնը արդարացեալով:

Վերջին վարկերանին կիմանք թէ Տ. Անթիմոս Է. ազգին ներկայացուցչիներուն փառքերէն հազանդով, հրաժարած է:

Երկուստի մեարագրիտը Տ. Գանթարթիէն անդապահ նշանակուցաւ:

ԵԼՄԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐԳՈՒՄ. — Իֆրամ կը գրէ որ Կեղրոնական պաշտօնատնեւրուն հաւուքներէն անտանի նախագահութեան, ինչպէս նաեւ գաւառներու իշխանութիւններուն գրուած է որ երկուստի բարեկրթութիւններու մասին տրուած որոշումները գործադրուին:

ՄԱՆ. — Վեհ Սուլթանին ֆէրալէլ Վէֆիլ Սէյիտ Ահմէտ Էսաթ Էփ. անցած գիշեր մեռաւ Պէշկիթայ իր տան մէջ:

ԲԱՆԺԻՐԻ ՊէՅ. — Թէնպէրի ընկերութեան վարչական ժողովին անդամ ընտրուցաւ Օսմ. գրամատան օգնական տընօրէն Ալեքանտր Բանձիլի Պէյ:

ԿԻՆՏԷ. — Իֆրամ կը գրէ որ Մ. Գրեզին, Անթիլոյ արտաքին գործոց խորհրդակցելու, երեսփոխանական ժողովին մէջ հաստատած է որ՝ Կրէտէի մէջ օսմ. զօրութեան ունեցած ընթացքը օրինակելի է և թէ՛ օսմ. գործերը ժողովուրդին ապրանքները պահպանած են:

ԹՈՒՐԿԻՅԱ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂԱՅԻՆ. Թիւրք. — Իֆրամ կը գրէ. Սիւնդի արտաքին իր իրիլիքի թղթակցին կը տեղեկանայ թէ Մուրադիէֆ կոմսին Բարիլի, Պէրիլի, Բիլի մէջ ֆրանսացի և գերմանացի քաղաքական անձնավորութիւններու հետ ունեցած տեսակցութիւնէն յետոյ հասկընցած է որ Օսմ. Պետութեան հողային ամբողջութիւնը պիտի պահեն:

ՀԱՍՈՅԻՑ ԶԱՆԻՆՈՒՄ. — Ներքին գործոց նախարարութիւնը կրած էր գաւառական իշխանութիւններու որ հասոյթի նոր պարզութիւնը ցուց տուող անձերուն գրամական վարձարարութիւն պիտի ըլլայ՝ ինքն իրենց առաջարկները ընդունուին:

Ասոր վրայ, կրէս Իֆրամ նոր աղբիւր պարտիտից շատ մը տեղեկագրեր մատուցուցանաւ, որոնց մէջ համառօտութիւնը Մեծ-Եպարքոսութեան ներկայացուցաւ ՕՍՄԱՆԻՅԷ ԲՈՒԹ. — Առջի օր սկսաւ վերհաստատուիլ:

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳԵՆՈՒԹԻՒՆ. — Քաղաքականութեան կողմէ կարգուած բքնիշներ թագաւորական չընաւաններու գրամական գործածութիւնները և արձանագրութիւնները քննելով տեղեկագրեր տուին:

ԾՈՒՍԻՅԻՆ Նախարարութիւնը հրաման ըրաւ իր պաշտօնեաներուն որ Բամազանի մէջ, պիտի Է պաշտօնատնօր Նիկիոյ գանդին ժամը 6էն 10:

ՅԻՐԱՍԻԱՆ Գեղարարական խորհրդական Մ. տը լա Պոլիսիէր այս շաբթու ժողաբարքարան կ'ապաստուի:

ՊԱՐԱՀԱՆԻՒՄ. — Խոտիկան բարեւ գործակալն ընկերութեան ի նպատակ պարահանդէս մը պիտի տրուի փետր. 13/25 ին. Բերա-Բալաօի մէջ:

ՄԱՀՄՈՒՏ ԶԵԼԱԼԵՏՏԻՆ ԲԱՇԱ. — Հանրային շինութեան նախարարն առջի օր Մեծ-Եպարքոսին ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ վարժարան մը պիտի շինուի Բերա, Եաղընը փողոցը:

ԱԶԳԱԿԱՆ Գեղարար երկուշաբթի իրիլիքն 16 հոգիներ հազիբոյթ մը տուաւ:

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ Թարապուլտի հրամանատար Էլհաճ Իրդէթ բաշտ Հայկի կուսակալութեան մէջ կաղնուած պատերազմական ատեանին անդամ նշանակուեցաւ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ. — Սեթրայի կուսակալութեան Հոմա գաւառականի նախ Ապուլ Մէհմէտ Էփ. իր ապրելու բնակարան համար պաշտօնական եղաւ: (Սապահ)

ՇՊՏՐԱՅԻ Նորընտր անդլիական հիւպատոսը հոն հասաւ:

ԳՈՐԴՆԻՐԻ ԴԱՍԱՍԱՆ. — Սէլանիկի ոստիկանութեան Գ. Կարգի գոմիսէր մը և երկու հատ ալ ոստիկան կուսակալութեան խտրելի ժողովին հարցաքննելին կողմէ հարցաքննութեան ենթարկուած էին: Միայն զոմիսէրին համար գաւառատանի պէտք ըլլալու օրոշում տրուցաւ:

ԷԼՊԱՍԱՆԻ մէջ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, նոր բանտ մը շինուցաւ:

ՍԱՍՈՒՄՍԻՅԻՆ ՇՆՈՐՀ. — Սապահ կը գրէ. Սիւնդի կուսակալութեան Մասնագաւառական մէջ, օգն. Ելիքան չոր կ'երթար որ ժողովուրդին բերքերուն համար մասնակց կուտար Միւրաճ կիճէի բաւած գիւղեր, ժողովուրդը մղկիթին մէջ աղթքներ կ'ընէ ու Աստուծոյ օրհնութիւնը կը հայցէ: Հետեւեալ օրը Մասնագաւառական ու չընաւանները առատ անձրեւներ կը տեսնէ:

ԻԻՍԿԱԿԻՍ անդլիական հիւպատոսը Պէկրատ գնաց:

ՎԱՆԻ անդլիական հիւպատոս հաղաբացաւ Մ. Վիլիքը ուրիշ պաշտօնի կուտուցաւ և իրեն յաջորդեց հարիւրապետ Մ. Էլիքը:

ԱՆՍՈՒՄ. — Սապահ Շոտրայի թերթին աննելով կը գրէ. Յունիքի 16ին քանի մը լանձանթի աւազակներ Շէնիլի մօտերը վեց արջաւ յափշտակած էին: Ատոնց վրայ զրկուած երեք ոստիկան զինուորները կը հանդիպին տաղակներուն ու կը կուտուին. ժողովուրդըն ալ կը միանայ ոստիկան զինուորներուն ու կը յաջողին այդ արջաւները ետ առնել:

ՍԵՐԵՂԻ մէջ մասնաւոր բնիշ մարմին մը կազմուեցաւ բնիշու համար Հասան աղա անուն մէկուր գործածութիւնները այս մարդը բաւական ատենէ ի վեր ժողովուրդը կը կեղքէ եղբ. զանազան միջոցներով:

ԲԵՏՈՒՀԵՍԻ միւրիւսարքութեան նախորդ հաւուքակալը Շիքիլ Էփ. որու մասին կ'սկսուի ժողովը քննութիւն կը կատարուի անպարտաւորականութեան, նկատելով որ կ'սկսուի գանձին իրաւունքներուն ֆինանսը ընթացք մը չէ ունեցած:

ԻՐԱՄԻՐԻ հրեայ հասարակութեան մէջ անհամաձայնութիւն մը ծագեցաւ խախտման ժողովին ընտրութեան առթիւ:

ՄԱՆԱՍԻՐԻՐ այս տարի շատ թեթեւ ձմեռ կընէ:

ՄԻՆԵՐԻՅԻՐԻ թաղուր աղաղը Շէֆիլ Էփ. որ հարցաքննութեան ենթարկուած էր իր դէմ եղած բողոքին համար, անպարտաւորուցաւ:

ՃԷԼԷԼԻ ՏԻՐԱՂԻ գաւառականի կեղրոնը կը Սիւնդի գիւղաբարքարան տեսակցութեան մը օրը վերջին գեղեցիկ ատիւ զաղըն առթիւ կը քանդուի: Կայս. Իրաւետի պիտի վերաբացուի:

ՏԻՐԱՂԻՆԵՐ. — Իֆրամ Պէյրուքի պաշտօնական թերթին աննելով կը գրէ. Վերջին գեղերն ատեն կ'ընէ արքայաւոր 36 արեւելի կ'ընէ Կիլիկիոյ կը փախն. անկէ ալ եւրոպական զլիարկ կը զենն ու առաջատանաւոր դէպի Պէյրուք մարտայ կ'ընէ: Պէյրուքի երկրը հակող Բէթիլ չ'ընէ: Կանգնուած անոնց հանդիպելով կ'աննէ Պէյրուք կը դարձնէ ու կը յանձնէ գորանոցին:

ԲԱՐԵՆՈՐԳՈՒՄ. — Իֆրամ Էրաթ Բէ. Սիւնդի և Մասնիկ կուսակալութիւններուն մէջ բարեկրթութիւնները կը շարունակեն գործադրուիլ:

ԵՐԻՐԱՇԻՐԺ. — Էլիպտանի միւթեարքի ֆալսետին Բէրիլի գիւղաբարքարան մէջ ցօրաւոր ցնցում մը զգացուցաւ, տունը մը փլաւ:

Առջի պիլեր Սաղըրի մէջ գորաւոր ցնցում մը տեղի ունեցաւ:

